

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Обґрунтовано методичні засади аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості шляхом конкретизації методів та прийомів, що застосовує аудитор на цій ділянці аудиторської перевірки.

Аннотация. Обоснованы методические принципы аудита дебиторской и кредиторской задолженности путем конкретизации методов и приемов, которые применяет аудитор на этом участке аудиторской проверки.

Annotation. In the article methodical principles of audit of debtor and creditor debt are grounded by the specification of methods and receptions which are applied by a public accountant on this area of public accountant verification.

Ключові слова: аудит, методика, аудиту, прийоми аудиту, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість.

Зі становленням ринкової економіки в Україні виникла необхідність кардинальних змін в управлінні і перебудові системи організації, методології і функціонуванні фінансового контролю взагалі та його основних форм, зокрема аудиту. Разом з цим з'явилась потреба в розвитку аудиту фінансової звітності та узагальненні його методичних засад. Особливо це стосується методики аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості.

Метою дослідження є обґрунтування методичних засад аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості шляхом конкретизації методів і прийомів, що застосовує аудитор на цій ділянці аудиторської перевірки.

Одними із найважливіших елементів методики аудиту є його метод, прийоми, способи та процедури, за допомогою сукупності яких досліджуються предмет і об'єкти аудиту.

Поняття "метод" визначається у різних літературних джерелах по-різному. Найчастіше метод аудиту розглядається як сукупність прийомів, за допомогою яких оцінюється стан об'єктів, що підлягають дослідженню [1, с. 65–67].

У свою чергу, конкретні методи аудиту, які є інструментами проведення аудиторського контролю, реалізуються через застосування певних прийомів перевірки і способів її організації.

У свою чергу, методика аудиту характеризується певним набором аудиторських процедур, які здійснюються у визначеній послідовності із застосуванням конкретних методів і прийомів аудиту.

Аналіз економічної літератури дає змогу дійти висновку, що більшість економістів поділяють методи і прийоми, які використовуються в аудиті, на загальнонаукові та специфічні.

До загальнонаукових методів аудиту відносяться ті методи, які використовуються багатьма науками, зовсім непов'язаними між собою.

Специфічні методи аудиту – це методи, сформовані під впливом теорії та практики аудиту і спрямовані на вирішення спеціальних аудиторських завдань у ході перевірки.

При проведенні аудиту різних ділянок обліку застосовуються різні методи та прийоми. Це обумовлено необхідністю застосування тих чи інших методів при конкретній перевірці.

Під час проведення аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості аудитор використовує загальнонаукові методи: індукцію, аналіз, синтез, аналогію, абстрагування, конкретизацію тощо.

Так, згідно з індуктивним методом, дебіторську або кредиторську заборгованість вивчають від часткового до загального, а за дедуктивним методом – від загального до часткового. Теоретично правильнішим є дедуктивний підхід, згідно з яким аудитор насамперед розглядають фінансову звітність загалом, а потім на основі цього планують перевірку кожного рахунку.

Аналіз – це метод дослідження, який містить вивчення предмета через уявне та практичне розчленування його на складові частини (ознаки, властивості тощо). У процесі розчленування об'єктів дослідження виявляють взаємозв'язки між показниками, вивчають причини, зумовлені їх зміною, визначають вплив окремих факторів на зміну показників господарської діяльності суб'єкта перевірки.

Важливим загальнонауковим методом є класифікація. Під змістом класифікації розуміють розподіл предметів, явищ і понять за класами, групами залежно від їх загальних ознак [2, с. 67–68].

До специфічних методів аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості відносяться: спостереження, опитування, інспекція, вивчення по суті, запит (підтвердження), аналітичний огляд, узагальнення.

Із розглянутими специфічними методами аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості тісно пов'язані прийоми аудиту дебіторської і кредиторської, які деталізують методи, реалізують їх застосування на практиці.

Важливе теоретичне і практичне значення для розуміння суті власних прийомів аудиту та їх використання в процесі аудиторської перевірки має науково обґрунтована їх класифікація. Методичні прийоми аудиту можна об'єднати в чотири групи, а саме:

- 1) органолептичні (формальна, арифметична, зустрічна перевірки);

3) документальні (дослідження документів, камеральні перевірки, групування недоліків);
4) узагальнення і реалізація результатів аудиту (документування результатів, економічна оцінка недоліків та заходи, спрямовані на їх профілактику, прийняття рішень та контроль за їх виконанням).

Слід зазначити, що на початковій стадії аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості використовуються переважно такі методичні прийоми, як: опитування (бесіда), попередній аналітичний огляд, оцінка. Прийом оцінки необхідний для визначення рівня внутрішнього контролю, аудиторського ризику.

На стадії безпосередньої аудиторської перевірки застосовують такі прийоми, як: інспекція (вивчення), підтвердження, підрахунок, інвентаризація, анкетування, тестування тощо.

На завершальній стадії перевірки аудитор переважно аналізує й оцінює зібрані свідчення, здійснює групування виявлених недоліків, узагальнює результати перевірки і складає аудиторський висновок [3, с. 70–72].

У результаті проведеного наукового дослідження обґрунтовано методичні засади аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості. А саме: конкретизовано методи аудиту (загальнонаукові і специфічні) та прийоми, що застосовує аудитор на кожній окремій стадії аудиторської перевірки дебіторської та кредиторської заборгованості.

Наук. керівн. Голуб Ю. О.

Література: 1. Аудит : навч.-метод. посібн. для самостійного вивчення дисципліни / Л. В. Дікань, Н. Ф. Чечетова, Ю. О. Голуб та ін. ; [за заг. ред. канд. екон. наук, професора Л. В. Дікань]. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2009. – 276 с. 2. Кулаковська Л. П. Організація і методика аудиту : підручник / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – К. : Каравела, 2009. – 544 с. 3. Мултанівська Т. В. Аудит : навч. посібн. / Т. В. Мултанівська, Т. С. Воїнова, О. О. Вороніна. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 336 с.